

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

732

Vragen van het lid **Van Oudenallen** (Groep van Oudenallen) aan de ministers van Justitie en van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer over *commissariaten en de nasleep van de bouwfraude*. (Ingezonden 20 november 2006)

1
Hoeveel bouwbedrijven zijn tot op heden vervolgd en hoeveel gevallen van «bouwfraude» zijn daarbij gecontroleerd?

2
Is de schatting van Zembla¹, dat het totale fraudebedrag zou liggen tussen de € 15 en € 25 miljard correct? Is dit bedrag ook door Justitie en de Nederlandse Mededingingsautoriteit (Nma) berekend? Zo neen, waar komen zij dan op uit?

3
Zijn er commissarissen bestraft na het onderzoek door de overheid of door de betrokken bedrijven zelf die fraude hebben gepleegd? Zijn er commissarissen afgetreden na het afronden van het onderzoek en de oplegging van de boetes?

4
Zouden er ook ambtenaren bij de bouwfraude betrokken kunnen

geweest tegen wie geen bewijzen zijn gevonden?

5
Houdt u er rekening mee dat ambtenaren die niet betrapt zijn, wel chantabel zouden kunnen zijn voor de betreffende bedrijven en dat deze chantabele positie de overheidsdienst chantabel kan maken?

6
Zijn er nu nog ambtenaren die tussen 1992 en 2001 bij alle ministeries op een hoge positie zaten en als gevolg daarvan rechtstreeks dan wel indirect contact met de bouwbedrijven hadden, die deze functie nog steeds bekleden? Is dit gezien de mogelijkheid tot chantage verstandig? Zo ja, waarom?

7
Zijn de topambtenaren die tussen 1992 en 2001 namens de overheid zaken deden met de bouwbedrijven die veroordeeld zijn, in de organisatie overgeplaatst zodat zij geen contact met de bouwwereld meer hebben waardoor zij nooit meer chantabel kunnen zijn? Zo neen, waarom niet?

8
Worden op dit moment nog gesprekken gevoerd met de betrokken ambtenaren over de mogelijkheid dat zij chantabel zouden kunnen zijn?

9
Vindt u dat als ambtenaren en personeelsleden van bedrijven fraude ontdekken, als klokkenluiders hun mond moeten opendoen? Zo ja, is er dan een regeling om hen te beschermen gelet op het feit dat een nieuwe wet op dit gebied nog niet gereed is?

10
Is het waar dat de klokkenluiders in de bouwfraude zaak tegengewerkt worden? Is er een vangnet voor deze mensen die de overheid minstens € 400 miljoen terug hebben gegeven, en die eigenlijk een deel vindersloon zouden moeten krijgen, totdat de wet op dit punt is bijgesteld? Zo ja, onder welke regeling komen deze mensen dan te vallen om op hun oude werkplek terug te komen?

¹ Zembla, VARA, Nederland 3, 12 november 2006.

Antwoord

Antwoord van minister **Hirsch Ballin** (Justitie), mede namens de ministers van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en van Economische Zaken. (Ontvangen 5 februari 2007), zie ook Aanhangsel Handelingen nr. 492, vergaderjaar 2006–2007

1

De strafrechtelijke aanpak van de bouwfraude is gebaseerd op de schaduwboekhouding van het bedrijf Koop Tjuchem die in november 2001 aan mijn ambtsvoorganger is overhandigd. Hieruit zijn acht projecten geselecteerd die uiteindelijk hebben geleid tot strafrechtelijke onderzoeken tegen vier bouwbedrijven en twaalf daaraan verbonden natuurlijke personen (leidinggevend). Zie tevens mijn antwoord op vraag 6 van de heren De Wit en Irrgang van 23 november 2006 (nummer 2060703530).

2

Er is noch door het Openbaar Ministerie, noch door de NMa een totaal schade- of opleichtingsbedrag berekend, zodat ik niet over dergelijke cijfers beschik. Wel staat vast dat kartels leiden tot hogere prijzen, hogere kosten, minder innovatie, minder productiviteitsgroei, meer verspilling en minder welvaart, zodat de economische schade die kartels veroorzaken groot is. De NMa verwacht later dit jaar in haar jaarverslag cijfers te kunnen geven over de schade van kartelvorming en de impact van haar optreden in het algemeen, waaronder ook schade door kartelvorming in de bouwsector begrepen wordt.

3

Zoals in het antwoord op vraag 1 is aangegeven, zijn twaalf natuurlijke personen vervolgd in de zogenaamde bouwfraudezaak. Dit betreft leidinggevend, maar geen commissarissen.

4

Het (deel)onderzoek in de bouwfraudezaak naar ambtelijke corruptie (artikel 363 Sr) heeft zich gericht op de omkoping van ambtenaren door aannemers en de daarbij behorende handelingen. Het onderzoek zag bij aanvang op vier ambtenaren, drie werkzaam bij Rijkswaterstaat en één bij de provincie Zuid-Holland, over wie de heer A.M. Bos – hij heeft de schaduwadministratie overhandigd aan Justitie – in november 2001 heeft verklaard. Er is onderzoek verricht naar de verdenking van overtreding van artikel 177 Sr (omkoping van ambtenaren) en er zijn verdachten gehoord die werden verdacht van overtreding van artikel 225 Sr (valsheid in geschrift), 311 Sr (gekwalificeerde diefstal) en/of 416 Sr

(heling). Binnen het kader van de overhandigde schaduwadministratie is met betrekking tot de van bouwfraude en corruptie verdachte ambtenaren onderzoek gedaan en een vervolgingsbeslissing genomen. Zie ook mijn antwoord op vraag 4 van de heren De Wit en Irrgang.

5 t/m 8

Er worden in beginsel geen publieke mededelingen over individuele personeelsaangelegenheden gedaan en dit wordt ook in het onderhavige geval niet gedaan. Wel kan ik meer in het algemeen het volgende opmerken. In de afgelopen jaren is binnen de rijksoverheid in het algemeen en binnen de bouwdepartementen in het bijzonder veel extra aandacht besteed aan het – kort gezegd – integriteitsbeleid. In dat kader is een aantal regelingen in het leven geroepen dan wel aangescherpt, waaronder een nieuw hoofdstuk VIIB in het Algemeen Ambtenarenreglement (de artikelen 79a tot en met 79e ARAR) betreffende het omgaan met een vermoeden van een misstand, de zogenaamde klokkenluidersregeling. Bovendien zijn diverse instrumenten ontwikkeld. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan de ontwikkeling van de modelgedragscode Integriteit Sector Rijk, en een rijksbreed registratiesysteem voor registratie van (vermoedens van) integriteitsinbreuken en de oprichting van een Bureau Integriteitsbevordering Openbare sector. Voorts gelden voor topambtenaren specifieke selectietrajecten en afspraken over functieroulatie. Tenslotte worden inkoopprocessen structureel geanalyseerd en/of aan een audit onderworpen, waarbij verbetertrajecten worden ingezet indien daar aanleiding toe is.

9

Op grond van artikel 162 van het Wetboek van Strafvordering zijn ambtenaren die in de uitoefening van hun bediening kennis krijgen van een misdrijf als bedoeld in het eerste lid onder a, b of c, met de opsporing waarvan zij niet zijn belast, verplicht daarvan onverwijld aangifte te doen. Voor niet-ambtenaren geldt op grond van artikel 161 van het Wetboek van Strafvordering een aangiftebevoegdheid. Voorts bestaat op grond van het ARAR voor rijksambtenaren de verplichting om

een vermoeden van misstanden te melden. Artikel 125quinquies, derde lid, van de Ambtenarenwet geeft aan dat de melder te goeder trouw bescherming geniet tegen rechtspositionele benadeling. De Stichting van de Arbeid heeft voor werknemers in de marktsector een Verklaring inzake het omgaan met vermoedens van misstanden in ondernemingen vastgesteld die een voorbeeldprocedure bevat waarin het melden van misstanden en de rechtsbescherming van de melder te goeder trouw is opgenomen. Overigens zijn de algemene regels van het Burgerlijk Wetboek van toepassing. Zie ook de brief over de klokkenluidersprocedures in ondernemingen die mijn ambtgenoot van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, mede namens mij en de ministers van Economische Zaken en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 24 oktober 2006 aan uw Kamer heeft gestuurd (kamerstukken II, 2006/07, 30 636, nr. 2).

10

Het uitgangspunt van de klokkenluidersregeling is dat degene die de misstand heeft gemeld geen gewin heeft bij de misstand of de melding daarvan, zodat het niet geëigend is om deze een financiële tegemoetkoming te doen toekomen. Voor het overige verwijs ik naar mijn antwoorden op de vragen 5 tot en met 8 en vraag 9.